

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA.

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS,
*manè discutienda in Scholis Medicorum die Jovis nona
Martii M. DCC. XLI.*

M. RAYMUNDO-JACOB FINOT,
Doctore Medico, præside.

An Cerealia & Olera agri Parisiensis salubria?

A semper fuit hominum in urbibus condendis providentia, ut eas potissimum ad habitandum eligerent terras, quas rerum omnium vitæ necessariorum commercio maximè profuturas viderant. In hoc procul dubio inspexerunt, qui hanc principem Urbem LUTETIAM condidère: nullum siquidem potuerunt solum utilius eligere, quàm illud, quod commendabat & aëris salubritas, & fertilitas terrarum, & magnus omnium opum dives fluvius SEQUANA. Tor bona, quæ sponte offerebat fundatoribus suis terra Parisiensis, successores labore & industriâ amplificaverunt, quin & utili-miscuerunt dulce, unde præclara hæc Urbis formata est species, jam longè latèque conspicua; quæ enim domorum

forma pulchrior, quæ numerosior civium celebritas, quæ humanitas suavior, quæ pulchritudo urbis major, quæ ordinum omnium dignitas nobilitate, scientiis commendabilior? Jure igitur Domina urbium appellatur, imò gentium, præsertim cùm habeat REGEM, *quò nihil melius majusque orbi celum dedit.* Sed quid tenues grandia laudando deterimus! hæc dignius laudent alii: nos, quod Medicorum est, commendamus, agri Parisiensis fertilitatem, cerealium & olerum, quæ fert ille, salubritatem; quam si bene noscerent cives, his lætius vescerentur, quàm cibus undequaque non sine damnosâ impensâ conquisitis, quorum & multitudine avidum onerant stomachum, & varietate sollicitant languentem: parum memores in multis cibus esse infirmitatem, & aviditatem appropinquare usque ad choleram. Experti sentient, quæ quantaque corpori afferat commoda victus simplex è cerealibus & oleribus petitus, quæ territorium Parisiense subministrat salubria.

I I.

AGRI Parisiensis cerealia & olera culturâ facili aut operosiori proveniunt. Qui à SAN-DIONYSI & Pentinò (*Pentin*), ad Album-Mesnilium (*Blan-Mesnil*), Daigniacum (*Dugny*), Tilleyum (*Tillet*), Bonogilum (*Bonneuil*), Gaunissam (*Gonesse*), Luperas (*Louvers*), usque latius extenduntur agri, à naturâ tam fecundi sunt, ut arati & sati, atque terriò solum annò stercoreati, opulentas segetes & opimas diffundant; has terras subrufas & pingues alluunt flexuosi aquarum vitro splendorum rivi, quibus nativa fecunditas non parum promovetur. Segetum bonitatis argumentum est panis hic locorum confectus & bis in hebdomada asportatus in Urbem, quò velut adipe frumenti jucundè vescuntur cives. Pari ferè segetis fertilitate ridet ad oppositam plagam aperta camporum jugera secundum Sequanæ ripam, pagis Villa-Julitæ (*Ville-Juie*), Ivriaco (*Ivry*), Victoriaco (*Viry*), Aureliaco (*Orly*), Cauciaco (*Choisy*), Villa Nova Regis, prædiisque nobilitata, ubi Cereis certa fides, nec fundus mendax, licet nullò aliò sæpius nisi aratrò excitetur, utpote pinguior. Quanquam frugibus comparanda non sint olera radicesque oleraceæ, suam tamen merentur laudem, quæ levi industria & quasi sponte nascuntur in agro Alberti-Vivarii (*Aubert-Villiers*): brassicarum omne genus, tragopogon utrumque, pastinaca hortensis utraque, fiser, radices apii, beta rubra, capæ colore varia, ascalonia, porrum, allium. Inter tot liquæ minùs proba sunt ob flatum, quos movent, hocce vitium faciliè corrigitur aut aliorum miscelâ, aut aromatis, non ultra Gangem apud Indos petendis, sed lætis in proximo agro Villulæ (*Villette*): thymò scilicet, dracunculò, saturiâ, salvîâ, menthâ, ocy-mò, petroselinò, &c. quæ, nullò quasi cogente, hic ager profert fragrantia. Nulla foret terræ, quæ Urbi vicinior est, gratia, sed legnis jaceret, nisi colonorum improbò, qui vincit omnia, labore siccitatem exueret, fimoque pingui perfusa mollietur. Medicata alit fruges, si non multas, siletem bonas: ex eâ grandiora assurgunt hordea & pleniores avenæ; dat etiam asparagos, qui meliores veniunt in collibus Bellæ-Villæ, & ad radicem Montis-Martyrum. Planities San-Dionysiana nutrit napos succulentos & esu non ingratos, qui tamen cedunt napis agri Vallis-Gerardi (*Vaugirard*). Simili arte sollicitatus ager Monasterioli (*Montrésil*), parturit pisâ viridâ tenerrimâ, innoxias Principum mensarum delicias; suaviora sanè, si condiantur flore lactis, potissimum illius, ex quo Regium Vanvarum (*Vanvoes*) butyrum cogitur, cujus fama lætis & pinguius Mauduni (*Mendun*) pascuis debetur.

OPEROSIORI longè hortulanorum industriâ geminatisque laboribus nascuntur olera in paludosis suburbiorum hortis. Jucundò & stupendò artis naturam superantis miraculò hic ver perpetuum est, & alienis mensibus ætas; dum enim agri hiemis frigore rigidi nihil ferunt, tunc artificiosò stratorum calore, solis æstivi amulò, germinant semina & folia explicant. Strata conficiendi hæc solers ratio: primum humi sternitur madidum equorum stramentum; superponitur deinde terra, quam virginem vocant (*terre franche*); superadditur tandem pulvisculus simò tenui conditus (*terreau*). Ex his fervidis stratis, tanquam ex calido æstuario, citissimè olerum omne genus erumpit; quorum salubritati nihil detrahit artificium, siquidem humor, quo turgent strata, tener est & oleribus æducandis tam aptus, quàm hæc corpori nutriendi convenientia sunt. Longum foret recensere olera, quæ copiosè ferunt horti suburbani, longius singulorum virtutes describere. Sufficit notasse, nullibi suaviora & stomacho æstuant accommodatiora reperiri acetaria, ex innumeris herbis composita, corpori & palato grata. Non omittendæ herbæ illæ salutares, quibus & sanorum & agrorum juscula alterantur. Quàm misera foret conditio hiemis tempore hominum longâ invalitudine extenuatorum, nisi paludes suburbanae ipsi suppeditarent buglossum, borraginem, chærefolium, cichori sylvestris folia, quæ jusculis incocta illos tam blandè resciant? Qui suspècta erunt, cum ad Fontem-Bleaudi (*Fontainebleau*) deferantur, Regiæ mensæ apponenda? suspitionem forsan & fastidium movet terræ per vias stercora medicatio, sed illa salem innoxium gerunt, promptum optimæ vegetationis auctorem, nec Natro Ægypti inferiorem.

IV.

PARIISIENSIS agri terræ sicciores stercoreantur vel luto urbis, vel fimis jumentorum, vel stercore humanò. His tribus inest nitrum pingue & sal urinosum salî armoniaco simile; quæ duò terras maximè fecundant, inæquali tamen virtute, cum in nitro major sit. Ab eo tam celebrata Ægypti fertilitas dependet, quod Nilus exundans largius super terras diffundit. Salem nitrosum & urinosum ortis plantarum vividiora esse principia, probant terræ sponte fertiles; quæ geminò illo sale turgidæ sunt. Ars naturam imitata terris, quibus hæc salia deficiunt, stercoreatione largitur, ut sterilitas ingrata gratâ fecunditate permutetur. Nec culpanda ars, cum quilibet simus sales habeat, salibus terrarum nativis, si non pares, saltem secundos; quod evincit exploratio triplicis fini, quò hodie terræ condiuntur. Quid enim est lutum urbis, præter congeriem terræ-pinguis, quicquiliarium culinatum, fini equinò &c. In quibus omnibus, factò experimentò, reperitur sal nitrosum & urinosum. De stercorebus jumentorum nulla dubitatio est, cum odore & nitro stabulorum prærietibus adhærente satis superque geminum illud sal sese prodât. Stercori quòque humano adesse copiosum, nemo negat. Sed utrumque criminantur; in luto ut impurum, in jumentorum fimis ut acrius & adurens, in stercore humano ut putidius. Quicquid sit de criminosis his verbis, reipsa horum stercoreum sales nullâ labe succos plantarum inquinant; siquid enim crassioris sulphuris admixtum habeant, id totum intimâ terræ miscelâ, ætærisque penetratione tenuatur, & ingratus stercoreis humani odor morâ per triennium in æquilis decedit; præterea, si crassi nonnihil adhuc remaneret non emendatum, exiliore

& arctiores plantarum tubulos nunquam subiret. Itaque non damnanda hæc steriliūm agrorū medicatio, etiam notissima antiquis, quos effoens terras pingui saturare fumo & torpentes immundis excitare cineribus, imò iplis seminibus nigram affundere amurcam, nunquam pœnituit, expertos scilicet, occulto hinc calore caeca relaxari spiramenta, novumque in novas herbas succum felicitis venire & salubritus.

V

HÆC cum non possint non esse vera, satis superque probant, terras stercore saturatas proferre cerealia & olera, non minus bonitate quam abundantia commendabilia. Ne igitur pudeat fœda, ut populo videtur, sterora spargere per agros, cum hac stercoreatione latiores assurgant & pinguioresegetes, & quodlibet herbarum edulium genus alacrius nascatur. Non amplius sic nata alimenta fastidiant delicatiores, ac si his noxii aut fœdi aliquid sterora afflasset. Vanum hunc & plusquam puerilem metum dissipabit facile stercoreum analysis superius allata, quâ patet, fimos sale armoniaco volatili oleoso & nitro turgere, tūm plantarum vegetationi promovenda necessarii, tum naturæ humanæ amicis. Cum notæ bonitatis sint cerealia & olera agri Parisiensis, his sapiens securius uretur, quam carnibus, quæ ventriculo magna sapidis fastidia movent, nec diu ut fruges placerent, nisi stomacho conciliarentur averso dolosa culinarum arte, quâ solers carniū venenam paratur, & *ingreditur blandè, sed in novissimo mordet ut coluber*. Nihil tale metuendum à cerealibus & oleribus, quæ ut corpori præbent securum alimentum, sic securam, suavem tamen sobriis, admittunt præparationem. Sed avidis contrarium suadet gula, non ratio, non experientia. Quot enim morbi à carniū esu in hominem invadunt! quàm contrā sanitas vegeta & firma stat in iis, qui vescuntur cerealibus & oleribus, ut videre est in rusticis nostris, quorum corpora hæc diætâ curata robustiora sunt! quin & inculpatiūs vivunt, qui hoc tempore abstinentiæ animabus corporibusque curandis salubriter instituta*, & carnes à mensâ & pisces à cœna avertunt, frugibus & oleribus contenti. Qui sic vivit, miserè vivere clamabunt: Ecquid tot divitiæ, nisi ut unctior & lautior sit mensa? *O pectora caeca! Qualibus in tenebris vita, quantisque periculis Degitur hoc ævi! Divitias habes amplas? ergò quod superest, non est melius, quò insimere possis? cur eget indigus quisquam te divite?* Divitiæ grandes sunt inculpatâ frui sanitate, quâ inculpatiori fruetur ille, qui noverit uti cerealibus & oleribus, possimum iis, quæ pleno fundit cornu salutaria civibus suis ager Parisiensis.

* Orat. Sal.
i. Quadr.

Ergò Cerealia & Olera agri Parisiensis salubria.

Proponēbat Parisiis JACOBUS-FRANCISCUS LE CHAT
DE LA SOURDIÈRE, Cenomanensis, Baccalaureus
Medicus, A.R.S.H. 1741, à sextâ ad meridiem.